

Barbara Pietrzyk-Tobiasz
Członek Zarządu Krajowej Reprezentacji Doktorantów
Przewodnicząca Biura Prawnego KRD
Koordynator ds. prawnych KRD
ul. Nowogrodzka 12 lok. 6
00-511 Warszawa

Szanowny Pan
prof. dr hab. Włodzimierz Bernacki
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Edukacji i Nauki
ul. Wspólna 1/3, 00-529 Warszawa

**Pismo Krajowej Reprezentacji Doktorantów w sprawie osób ubiegających się o stopień
doktora w trybie eksternistycznym**

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na potrzeby zgłaszane do Krajowej Reprezentacji Doktorantów ze strony osób ubiegających się o stopień doktora w trybie eksternistycznym oraz w nawiązaniu do prowadzonych rozmów, z upoważnienia Przewodniczącego w imieniu Krajowej Reprezentacji Doktorantów zwracam się z prośbą o rozważenie w ramach prowadzonych lub planowanych prac legislacyjnych poniższych postulatów zmian prawnych. Wskazane zagadnienia wymagają w naszej ocenie podjęcia działań ustawodawczych, mających na celu nowelizację poszczególnych przepisów w aktach prawnych z zakresu prawa o szkolnictwie wyższym i nauki oraz w innych aktach prawa powszechnie obowiązującego.

Krajowa Reprezentacja Doktorantów (KRD) jako ustawowo umocowany, ogólnopolski przedstawiciel i wyraziciel woli środowiska doktorantów reprezentuje wszystkich doktorantów kształcących się w Rzeczypospolitej Polskiej. Zasadniczą grupą reprezentowaną przez KRD są osoby znajdujące się na początku swojej kariery naukowej, które ubiegają się o nadanie stopnia naukowego doktora. Aktualnie środowisko doktoranckie składa się z dwóch współistniejących grup, tj. uczestników studiów doktoranckich oraz doktorantów kształcących się w szkołach doktorskich. Wskazać jednak należy, że ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 574 ze zm. - dalej jako: „PSWiN”) przewiduje także możliwość ubiegania się o nadanie stopnia doktora w tzw. trybie eksternistycznym. Przygotowanie rozprawy doktorskiej odbywa się bowiem w trybie: 1) kształcenia doktorantów; 2) eksternistycznym (art. 197 PSWiN). Zgodnie natomiast z art.

217 PSWiN, osoba ubiegająca się o stopień doktora w trybie eksternistycznym przed wszczęciem postępowania składa wnioski o wyznaczenie promotora lub promotorów.

Osoby ubiegające się o nadanie stopnia doktora w trybie eksternistycznym – z uwagi na swoisty tryb przygotowania rozprawy doktorskiej - nie posiadają statusu doktoranta i formalnie znajdują się poza kręgiem osób reprezentowanych przez KRD. Jednakże **Krajowa Reprezentacja Doktorantów dostrzega potrzebę reprezentowania również tej grupy osób oraz przyznania im swego statusu wyznaczonego przez katalog niektórych uprawnień przysługujących doktorantom, dostosowanych do specyfiki ich kształcenia.** Warto zauważyć, że zarówno doktorantów w ścisłym tego słowa znaczeniu, jak i osoby ubiegające się o nadanie stopnia doktora w trybie eksternistycznym łączy wspólny cel, jakim jest uzyskanie stopnia doktora. Wiąże się to z podobną naturą spraw i problemów, w szczególności związanych z przygotowaniem rozprawy doktorskiej oraz prowadzeniem procedur awansu naukowego, co dodatkowo przemawia za zasadnością wyrażenia stanowiska przez Krajową Reprezentację Doktorantów w sprawie osób ubiegających się o nadanie stopnia doktora w trybie eksternistycznym.

Zważywszy na potrzebę przyznania ww. osobom niektórych uprawnień przysługujących doktorantom, Krajowa Reprezentacja Doktorantów postuluje wprowadzenie do postanowień PSWiN swego **statusu doktoranta trybu eksternistycznego**, który taka osoba mogłaby nabywać z chwilą wyznaczenia promotora lub promotorów.

Mając na uwadze potrzeby sygnalizowane Krajowej Reprezentacji Doktorantów przez osoby ubiegające się o nadanie stopnia doktora w trybie eksternistycznym, KRD postuluje przyznanie wspomnianym osobom poniższych uprawnień:

- 1) możliwości ubiegania się o kredyt studencki (**stosowanie art. 210 PSWiN**);
- 2) możliwości ubiegania się o zakwaterowanie w domu studenckim uczelni lub o wyżywienie w stołówce studenckiej uczelni lub o zakwaterowanie małżonka lub dziecka w domu studenckim uczelni – na zasadach i w trybie określonych w regulaminie świadczeń dla studentów (**stosowanie art. 211 pkt 1 i 2 PSWiN**);
- 3) możliwości przyznania stypendium przez jednostkę samorządu terytorialnego (**stosowanie art. 212 PSWiN**);
- 4) możliwości przyznania stypendium przez osobę fizyczną lub osobę prawną niebędącą państwową ani samorządową osobą prawną (**stosowanie art. 213 PSWiN**);
- 5) możliwości przyznania ulgi w opłatach za przejazdy publicznymi środkami komunikacji miejskiej przez jednostki samorządu terytorialnego (**stosowanie art. 214 PSWiN**);
- 6) reprezentacji przez samorząd doktorancki działający w danej jednostce, a poprzez to zapewnienie reprezentacji przez Krajową Reprezentację Doktorantów (**stosowanie art. 215 ust. 1 w zw. z art. 339 ust. 1 i 2 PSWiN**);
- 7) prawa zrzeszania się w organizacjach doktorantów (**stosowanie art. 216 ust. 1 PSWiN**);

8) zapewnienie dostępu do infrastruktury badawczej (**art. 11 w zw. z art. 49 ust. 1 PSWiN**);

9) zapewnienie ulgi 51% przy przejazdach:

- środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych, pospiesznych i ekspresowych, na podstawie biletów jednorazowych (**art. 4 ust. 4b ustawy z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego**, t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 295);
- środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych i pospiesznych, na podstawie imiennych biletów miesięcznych (**art. 4 ust. 6b ustawy z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego**, t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 295);
- środkami publicznego transportu zbiorowego autobusowego w komunikacji zwykłej i przyspieszonej, na podstawie biletów imiennych miesięcznych (**art. 5 ust. 1b ustawy z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego**, t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 295).

Przepisy dotyczące osób ubiegających się o stopień doktora w trybie eksternistycznym uwzględniające ww. propozycje mogłyby otrzymać następujące brzmienie:

W ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 574 ze zm.):

Art. 217

- 1. Osoba ubiegająca się o stopień doktora w trybie eksternistycznym przed wszczęciem postępowania składa wniosek o wyznaczenie promotora lub promotorów.*
- 2. Z chwilą wyznaczenia promotora lub promotorów osoba ubiegająca się o stopień doktora w trybie eksternistycznym nabywa status doktoranta trybu eksternistycznego.*
- 3. Do doktorantów trybu eksternistycznego stosuje się przepis art. 196 ust. 1 i 2, a także przepisy art. 210-215 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.*

Art. 11

1. Podstawowymi zadaniami uczelni są:

- 4) prowadzenie kształcenia doktorantów i prowadzenie przygotowania rozpraw doktorskich przez doktorantów trybu eksternistycznego.*

W ustawie z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 295):

Art. 4

4b. Do ulgi 51% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych, pospiesznych i ekspresowych, na podstawie biletów jednorazowych, są uprawnieni doktoranci i doktoranci trybu eksternistycznego do ukończenia 35 roku życia.

6b. Do ulgi 51% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych i pospiesznych, na podstawie imiennych biletów miesięcznych, są uprawnieni doktoranci i doktoranci trybu eksternistycznego do ukończenia 35 roku życia.

Art. 5

1b. Do ulgi 51% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego autobusowego w komunikacji zwykłej i przyspieszonej, na podstawie biletów imiennych miesięcznych, są uprawnieni doktoranci i doktoranci trybu eksternistycznego do ukończenia 35 roku życia.

Ponadto z uwagi na liczne problemy ze stosowaniem i interpretacją przepisu art. 196 ust. 1 i 2 PSWiN przewidującego urlop na przygotowanie rozprawy doktorskiej lub na przygotowanie się do obrony rozprawy doktorskiej oraz zwolnienie od pracy na obronę rozprawy doktorskiej w ocenie Krajowej Reprezentacji Doktorantów zasadne wydaje się zawarcie tego uprawnienia *expressis verbis* w katalogu uprawnień doktorantów trybu eksternistycznego.

Mając powyższe na uwadze, Krajowa Reprezentacja Doktorantów wnosi o zaznajomienie się z ww. uwagami oraz o ich rozważanie w ramach prowadzonych lub planowanych nowelizacji przepisów prawa o szkolnictwie wyższym i nauce. W razie potrzeby szerszego opracowania lub omówienia proponowanych rozwiązań przedstawiciele Krajowej Reprezentacji Doktorantów pozostają do pełnej dyspozycji Ministerstwa Edukacji i Nauki.

Łączę wyrazy szacunku

.....
Barbara Pietrzyk-Tobiasz
Koordynator ds. prawnych KRD